

Ilmalämpöpumpun aiheuttama melu- ja lämpötilahaittaepäily, Asunto Oy Iisalmen Uikunpesä**411/11.02.02/2020****Ymplk 27.08.2020 § 78**

Valmistelijat: ympäristöterveystarkastaja Mikko Piippo, puh. 0400 144 461, ympäristöterveydenhuollon päällikkö Aili Heikkinen, puh. 0400 144 450.

Asunto Oy Iisalmen Uikunpesän eräisiin rivitalohuoneistoihin oli asennettu ilmalämpöpumppuja syyskuussa 2019. Ilmalämpöpumpujen ulkoyksiköt oli asennettu huoneistojen etupihan puolelle. Huoneiston ■ asukkaat olivat tämän jälkeen alkaneet kokea meluhaittaa, jonka syyksi he olivat epäilleet huoneistoon ■ asennettua ilmalämpöpumppua.

Ympäristö- ja terveysvalvontapalvelut ovat tehneet lyhytaikaisia äänitasomittauksia huoneiston ■ makuuhuoneessa 18.9.2019. Mittauksessa oli mitattu ensin taustäänitaso siten, ettei naapurin ilmalämpöpumppu ollut päällä. Tämän jälkeen oli mitattu äänitaso ilmalämpöpumpun ollessa päällä. Ensimmäisessä taustäänimittauksessa L_{Aeq} -keskiäänitaso oli 30 dB, kun mittauksen alussa olleita häiriöääniä ei huomioitu. Toinen taustäänitasomittaus tehtiin sen jälkeen, kun huoneesta oli poistettu kaksi tikittävää kelloa. Toisen taustäänimittauksen L_{Aeq} -keskiäänitaso oli 25 dB, kun häiriöääniä ei huomioitu. Ilmalämpöpumpun aiheuttamaa ääntä mitattiin kahdessa mittauksessa, ja niiden aiheuttama L_{Aeq} -keskiäänitaso oli 23,6 - 24,4 dB, kun mittauksessa olevia häiriöääniä (puhetta) ei huomioitu. Koska mittaustulokset olivat olleet alle asumisterveysasetuksen 545/2015 raja-arvojen sekä L_{Aeq} -keskiäänitasojen että matalataajuisten äänitasojen osalta, kiinteistön omistajilta ei vaadittu asiassa toimenpiteitä.

Keväällä 2020 ympäristö- ja terveysvalvontapalveluille ilmoitettiin meluhaitan edelleen jatkuvan. Lisäksi huoneiston ■ asukkaat olivat kokeneet oman huoneistonsa jäähtyvän, kun naapurin ilmalämpöpumppu oli ollut toiminnassa. Ympäristö- ja terveysvalvontapalvelut mittasi äänitasoja uudestaan 19.5.2020. Ympäristö- ja terveysvalvontapalvelut oli sinetöinyt 6.5.2020 virtapistokkeen, jotta saataisiin varmistettu ajanjakso, jolloin ilmalämpöpumppu ei ole toiminnassa. Huoneiston ■ asukkaat olivat kärsineet meluhaitasta myös sinä aikana, jolloin ilmalämpöpumppua ei ole pystytty sinetöinnin vuoksi käyttämään. 19.5.2020 tehdyssä mittauksessa toinen ympäristöterveystarkastaja oli ollut huoneistossa ■ valvomassa ilmalämpöpum-

pun toimintaa. Ympäristöterveystarkastaja seurasi sekä sisäyksikön että ulkoyksikön toimintaa. Mittaukset tehtiin klo 22 jälkeen ja mittaus kesti yhteensä n. tunnin ajan. Mittausjaksolla ilmalämpöpumppua käytettiin sekä lämmitys- että jäähdytystoiminnalla. Mittaustulosten mukaan huoneiston ■■■ L_{Aeq} -keskiäänitaso oli ilmalämpöpumpun ollessa toiminnassa keskimäärin 24,2 dB. Ääni ei taajuusalueittain tarkasteluna ollut kapeakaistaista eikä asumisterveysasetuksen raja-arvot ylittyneet matalataajuisen äänen osalta. Asumisterveysasetuksen 545/2015 mukaan klo 22-7 välisenä aikana keskiäänitason L_{Aeq} nukkumiseen tarkoitetussa tilassa ei saa olla yli 30 dB. Ympäristö- ja terveysvalvontapalvelujen mittausten mukaan asumisterveysasetuksen toimenpiderajat eivät ole ylittyneet Asunto Oy lisalmen Uikunpesän asuinhuoneistossa ■■■.

Asian käsittely

Asunto Oy lisalmen Uikunpesää, huoneiston ■■■ ja huoneiston ■■■ asukkaita on kuultu asiassa 26.6. - 26.7.2020. Vastineen antoivat huoneistojen ■■■ ja ■■■ asukkaat.

Huoneiston ■■■ asukkaat ovat antaneet asiassa vastineen 3.7.2020. Vastineen liitteenä oli kirjanpitoa asuntoon kuuluneesta meluhaitasta sekä tavarantarkastajan tekemä raportti. Vastineessa todetaan muun muassa, että naapurit ovat käyttäneet lämpöpumppua ja/tai muita siirrettäviä laitteita sellaisella teholla ja sellaiseen tarkoitukseen, että lämpöpumpun ulko- ja sisäyksiköiden ja tai myös jonkun muun ilmanpuhdistuskoneen moottorien jurinaääni ympäri vuorokauden ja varsinkin öiseen aikaan on ollut niin voimakas, että asukkaiden on ollut mahdotonta nukkua omassa makuuhuoneessaan ja päiväaikaan myös häiriötä on aiheutettu kotirauhaa rikkoen. Myös huoneiston olohuoneeseen kuuluu seinän takaa tuntikausia jonkun muunkin koneen voimakas häiritsevä ääni, mikä häirintä on myös alkanut syyskuussa 2019. Vastineessa todetaan, että Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän mittauksia on tehty lämmitys- ja jäähdytystoiminoista, mutta mittauksia ei ole tehty ilmanpuhdistustoiminnon päällä ollessa, jolloin toiminnassa on pelkästään sisäyksikkö. Asukkaiden mielestä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristöterveystarkastajat ovat menettelleet vastoin heidän oikeuttaan saada tieto sinetöidessä huoneiston ■■■ ilmalämpöpumppu, koska ko. aikana he olisivat voineet selvittää todistajiensa avulla jurinaäänien kuulumisen. Vastineen mukaan tavarantarkastaja on asiantuntijalausunnossa todennut häiriöääntä muodostuvan ilmalämpöpumpun käytöstä. Vastineessa edelleen todetaan, että terveystarkastajien ja asukkaiden omilla mittauksilla on näytetty häirintä-äänien aiheutuvan ilmalämpöpumpusta ja että mitatut desibelit ovat sellaisia, että terveyshaittaa selvästi aiheutuu. Vastineen mukaan asukkaiden puhelinsovelluksella mitatut omat mittaukset häiriöstä ovat oikeampia, koska niissä on mitattu kaikkea jurinaääntä, mitä naapurin laitteet aiheuttavat. Melu-

haitan lisäksi huoneiston ■ asukkaat kertovat vastineessa, että häiriötä aiheutuu myös naapurihuoneiston ylipaineistuksesta, jolloin huoneistojen välisen seinän rakosista tulee ilmavetoa heidän asuntoonsa. Asukkaiden mielestä tämän seurauksena heidän asuntonsa lämpötila laskee ilmalämpöpumpun ollessa toiminnassa ja naapurista tuleva ylimääräinen ilmanpaine purkautuu vingahtelevana häiriöäänä heidän liesituulettimesta. Vastineen liitteenä on asukkaiden kirjanpitoa heidän kokemastaan melu- ja lämpötilahaitoista. Lämpötiloja on mitattu eri korkeuksista. Mitatut lämpötilat ovat olleet yleisesti oleskelunvyöhykkeen yläosassa 24-27 °C ja lattian rajassa 22-23 °C. Vastineen liitteenä olevassa HTT-tavarantarkastajan raportissa todetaan muun muassa, että Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristöterveystarkastajan mittaustulos ylittää yöajalle asetetun raja-arvon 30 dB ja että huoneiston ■ ilmalämpöpumpun ulkoyksikkö mitä ilmeisimmin melullaan aiheuttaa unihäiriöitä huoneiston ■ makuuhuoneessa yöaikaan klo 22-07. Tavarantarkastajan raportista ilmenee, että ilmalämpöpumppu ei ole ollut päällä tarkastuksen aikana.

Huoneiston ■ asukkaat ovat antaneet asiassa lausuman 9.7.2020. Lausuman liitteenä on taloyhtiön isännöitsijän lausunto. Lausuman mukaan huoneistoon ■ asennetusta ilmalämpöpumpusta ei aiheudu melu- eikä muutakaan haittaa huoneistoon ■. Lausumassa viitataan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristöterveysvalvontapalveluiden tekemiin tarkastus- ja mittauskäynteihin ja niistä tehtyihin raportteihin. Lausumassa kerrotaan, että naapurit ovat valittaneet ilmalämpöpumpun meluhaitoista silloinkin, kun ilmalämpöpumppu ei ole ollut toiminnassa. Asunto Oy lisalmen Uikunpesän isännöitsijän lausunnossa kerrotaan, että huoneistoon ■ asennettiin 4.9.2019 ilmalämpöpumppu, jonka sähkötyöt ja sähköverkkoon kytkeminen jäivät myöhemmin tehtäväksi. 5.9.2019 huoneiston ■ asukkaat olivat ilmoittaneet, että eivät ole saaneet nukutuksi ilmalämpöpumpun melun vuoksi, vaikka ilmalämpöpumppu ei ole voinut olla silloin toiminnassa sähköistyksen puuttuessa. Lausunnossa kerrotaan, että taloyhtiön kiinteistöhuolto on tarkastanut ylipaine-epäilyn ja sisäilman viilennämisepäilyjen vuoksi huoneistojen ■ ja ■ ullakotilat syksyllä 2019 eikä siellä oltu havaittu mitään poikkeavaa. Edelleen lausunnossa kerrotaan, että Susirajan kontrolli Oy on suorittanut 25.11.2019 ja 3.12.2019 perusteellisen tutkimuksen ja lämpötilojen mittauksia huoneistossa ■. Tutkimuksen perusteella huoneistossa ■ eikä sen ullakolta ei löytynyt mitään taloyhtiön vastuulle kuuluvia asennusvirheitä tai korjauskohteita. Isännöitsijä kertoo lausunnossa saaneensa useita valituksia huoneiston ■ asukkailta ilmalämpöpumpun melusta myös sellaina aikoina, jolloin ilmalämpöpumppu ei ole ollut toiminnassa.

Asunto Oy lisalmen Uikunpesälle, huoneiston ■ ja huoneiston ■ asukkaille on annettu mahdollisuus antaa vastaselityksenä annetuks-

ta vastineista 29.7. - 17.8.2020. Vastaselityksen ovat antaneet huoneiston ■■■ ja huoneiston ■■■ asukkaat.

Huoneiston ■■■ asukkaat ovat antaneet asiassa vastaselityksen 12.8.2020. Vastaselityksessä he uudistavat asiassa lausumansa . Lisäksi he ilmoittavat, että ennen 19.5.2020 tehtyä mittausta terveystarkastajat olivat jättäneet ilmoittamatta asunnon ■■■ ilmalämpöpumpun sinetöinnistä kahdeksi viikoksi, mitä he pitävät erittäin epätasapuolisena virkamiesten menettelynä. Lisäksi asukkaiden mielestä 19.5.2020 tehdyssä mittauksessa on laiminlyöty ilmalämpöpumpun ilmanpuhdistustoiminnan aiheuttaman äänitason voimakkuus. Huoneistosta ■■■ oli asukkaiden mukaan kuulunut samanlaista jurinaa, vetoa ja nurkkien vinkumista kuin 19.5.2020 mittausaikana. Vastaselityksessä todetaan, että naapurihuoneistossa käytetään jatkuvasti myös jotakin muuta ilmanpuhdistus- tai muuta laiteta, jonka äänen voimakkuutta ei ole terveystarkastajien tekemässä mittauksessa mukana. Vastaselityksessä viitataan lopuksi myös HTT-tavarantarkastajan asiantuntijalausuntoon ja terveystarkastajien mittauksiin, jonka mukaan ääntä tulee asuntoon ainakin etupihan puolelle asennetusta ilmalämpöpumpusta.

Huoneiston ■■■ asukkaat ovat antaneet vastaselityksensä 17.8.2020. He viittaavat aikaisemmin antamaansa vastineeseen sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristö- ja terveystarkastuspalvelujen melumittauksiin 18.9.2019 ja 19.5.2020, joissa tulokset jäivät alle asumisterveysasetuksen toimenpiderajojen. Asukkaat kertovat vastaselityksessään, että he eivät olleet ehtineet osallistua tavarantarkastajan tekemään tarkastuskäyntiin ja he olivat pyytäneet ko. tarkastuksen siirtämistä kahdella tunnilla. Koska tämä ei ollut sopinut tavarantarkastajalle, ilmalämpöpumppu ei ollut toiminnassa tarkastuksen aikana. Huoneiston ■■■ asukkaat huomauttavat, että tavarantarkastajan havainnot eivät ole perustuneet mittauksiin vaan kuulopuheisiin. Vastaselityksessä huomautetaan, että asunnon ilmalämpöpumppu ei ole ollut toiminnassa 9.10.2019 - 19.5.2020. Huoneiston ■■■ asukkaiden 3.7.2020 vastineessa olevaan liitteeseen on merkitty meluhäiriömerkintöjä tuona aikana, vaikka he eivät ole käyttäneet ilmalämpöpumppua kertaakaan tuona aikana. Huoneiston ■■■ asukkaiden ilmoittamaan ylipaineistukseen ja vedontunteeseen viitaten vastaselityksessä todetaan, että ilmalämpöpumppu ei voi edes aiheuttaa sellaista.

Valmistelijoiden päätösehdotus

Ympäristölautakunta toteaa toimivaltansa piirissä olevan terveydensuojelulain mukaisen terveyshaitan tutkimisen eikä tässä päätöksessä käsitellä vastineissa ja vastaselityksissä esille tulleita yksityiskohtaisia tai muun lainsäädännön piirissä olevia asioita.

Ympäristölautakunta toteaa, että Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristöterveystarkastajilla on ollut oikeus jättää ilmoittamatta huoneiston ■■■ asukkaille sitä, että ilmalämpöpumpun toiminta on estetty sinetöinnillä 6.5.-19.5.2020 välisen ajan. Hallintolain 39 § mukaan viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Hallintolaissa asianosaisella tässä tapauksessa tarkoitetaan sitä, jonka harjoittamaa toimintaa tai hallitsemaa omaisuutta asiassa tarkastetaan. Sinetöinnillä on ollut tarkoitus varmistaa ajankohta, jolloin ilmalämpöpumppu ei ainakaan ole toiminnassa ja mahdolliset meluvalitukset tuona aikana johtuisivat muusta asiasta.

Ympäristölautakunta päättää todeta, että Asunto Oy Iisalmen Uikunpesän huoneistossa ■■■ ei ole Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän tarkastuksissa eikä muissa selvityksissä havaittu terveydensuojelulain 27 § mukaista terveystainta. Ympäristölautakunta päättää, että Asunto Oy Iisalmen Uikunpesän huoneistoa ■■■ koskeva melu- ja lämpötilahaitta- ja valitukset eivät anna aiheutta terveydensuojelulain mukaisiin toimenpiteisiin.

Päätöksen perustelut:

Mittaustulosten mukaan äänitasot ovat olleet alle asumisterveysasetuksen määrittelemien toimenpiderajojen sekä painotetun keskiääntason L_{Aeq} että pienitaajuisen (20-200 Hz) melun osalta. Ilmalämpöpumpun aiheuttamaa ääntä on mitattu kahdessa mittauksessa, ja niiden aiheuttama L_{Aeq} -taso on ollut 23,6 - 24,4 dB, kun mittauksessa olevia häiriöääniä (puhetta) ei ole huomioitu.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän mittauksissa on mitattu ne äänitasot, joissa ilmalämpöpumpun ulko- sekä sisäyksikkö ovat toiminnassa yhtäaikaan, jolloin äänitaso on voimakkaimmillaan. Tämän vuoksi on pidetty tarpeettomana mitata äänitasoa pelkästään sisäyksikön toimiessa.

Asumisterveysasetuksen 11 § mukaan "*melumittauksessa tulee käyttää tarkkuudeltaan ja toiminnoiltaan luotettavaksi osoitettua mitauslaitteistoa, jolla saatuja mittaustuloksia voidaan verrata tässä asetuksessa säädettyihin toimenpiderajoihin*". Huoneiston ■■■ asukkaiden puhelinsovelluksella tekemät äänitasomittaukset eivät täytä asumisterveysasetuksen mittaustulostavain vaatimuksia, eikä tuloksia voida siten käyttää terveystaintan arvioinnissa.

Huoneiston ■■■ vastineissa vedotaan HTT-tavarantarkastajan raporttiin, jonka mukaan huoneiston ■■■ lämpöpumpusta mita ilmeisimmin aiheutuu meluhaittaa huoneiston ■■■ makuuhuoneeseen. Raportissa

mainitaan myös, että ympäristöterveystarkastajan mittaustulos ylittäisi yöajalle asetetun melurajan 30 dB. Näiltä osin HTT-tavarantarkastajan raportti on virheellinen. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristö- ja terveysvalvontapalveluiden mittausten mukaan yöaikaiset raja-arvot eivät ylity. HTT-tavarantarkastaja on tehnyt tarkastuksen ilmalämpöpumpun ollessa pois päältä eikä tarkastuksessa ole tehty melumittauksia.

Huoneistossa ■ ei ole Susirajan kontrolli Oy:n tekemien tutkimusten perusteella havaittu vetoisuutta eikä poikkeavia ilma- tai lämpövuotoja. Huoneiston ■ asukkaiden vastineen liitteessä ilmoitetut lämpötilat täyttävät asumisterveysasetuksen vaatimuksen asunnon lämpötilasta. Asukkaiden omien mittausten mukaan matalin mitattu lämpötila on + 22 °C, kun asumisterveysasetuksen toimenpideraja on + 18 °C.

Ilmalämpöpumpun tehtävänä on siirtää lämpöenergiaa ulko- ja sisäyksikön välillä. Ilmalämpöpumppujärjestelmä kierrättää huoneistossa olevaa sisäilmaa eikä se toimi tuloilmayksikkönä. Tällöin ilmalämpöpumpun toiminta ei voi aiheuttaa ylipainetta huoneistoon.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristö- ja terveysvalvontapalveluiden mittausten perusteella huoneistossa ■ ei esiinny ilmalämpöpumpun melusta, painesuhteista ja lämpötilasta aiheutuvaa terveydensuojelulain 27 §:n mukaista terveyshaittaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Terveydensuojelulaki 763/94, § 1, 26 ja 27.

Terveydensuojeluasetus 1280/94, § 15 ja 17

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus 545/2015 asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiaintijoiden pätevyysvaatimuksista (Asumisterveysasetus)

Hallintolaki 434/2003

Esityslistan lisäaineistona:

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän mittauspöytäkirja 18.9.2019

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän tarkastuspöytäkirja 19.5.2020

Susirajan Kontrolli Oy:n raportti 21.11.2019 tarkastuskäynnistä

Susirajan Kontrolli Oy:n raportti 3.12.2019 tarkastuskäynnistä

Vastine liitteineen 3.7.2020, huoneisto ■

Vastine liitteineen 9.7.2020, huoneisto ■

Vastaselitys 12.8.2020, huoneisto ■

Vastaselitys liitteineen 17.8.2020 huoneisto ■

Ympäristöjohtajan päätösehdotus:

Ympäristölautakunta hyväksyy valmistelijan ehdotuksen ja päättää, että Asunto Oy Iisalmen Uikunpesän huoneistoa ■ koskeva melu- ja

lämpötilahaittavalitukset eivät anna aihetta terveydensuojelulain mukaisiin toimenpiteisiin.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.